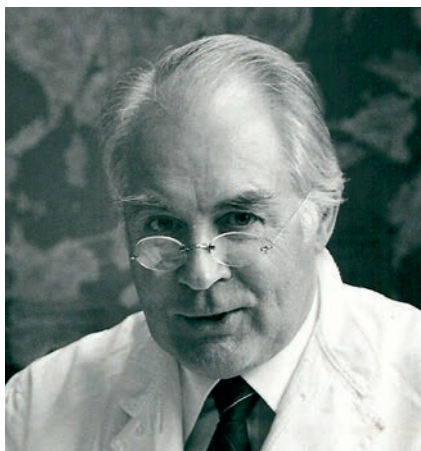

IN MEMORIAM

Carl-Gustaf Gröndahl 2.9.1920–27.5.2013

Medicinalrådet Carl-Gustaf "Guffe" Gröndahl avled i Helsingfors 27.5.2013 i en ålder av 92 år. Han föddes i Helsingfors 2.9.1920 och avlade studentexamen 1941 vid Nya Svenska Samskolan. I februari 1940 gick han med som frivillig i frontmannatjänst i vinterkriget. Han genomgick officersskolan och under fortsättningskriget var han ledare för en maskingevärsgroup bl.a. vid de häftiga striderna i Kiestinki. Carl-Gustaf Gröndahl utbildades även till flygare och verkade som spanare i bombflygflottiljen 46. Den flygfotograferade bl. a. i Lotinanelto, som var den viktigaste leden för de ryska truppersnas transporter, före det stora anfallet i juni 1944. Han deltog även i bombardemanget av Lavansaari, som det skrivits om i ett otal böcker om krigstiden. När freden slöts i september 1944 deltog han fortfarande i striderna i Lappland eftersom tyska armén skulle ut ur Finland. Flygvapnet tilldelade Carl-Gustaf Gröndahl flygmärket "Honoris causa".

Efter kriget påbörjade Carl-Gustaf Gröndahl sina medicinska studier och avlade medicine licentiatexamen vid Helsingfors Universitet 1952. Efter att ha verkat som amanuens på olika sjukhus och som vikarierande kommunalläkare på flera ställen i Österbotten och Nyland var han anställd som bruksläkare hos A. Ahlström i Varkaus 1955–1963. På den tiden fanns det bara cirka 30 bruksläkare på heltid, så förtroendeuppdragen var många i samband med att företagshälsovården tog form. I Varkaus blev Gröndahl intres-

serad av arbetsmiljön på avdelningarna i pappersbruket och han ville förbättra arbetarskyddet, inte bara ha hand om hälsovården. Behovet av förebyggande åtgärder i olika arbetsmiljöer för att hålla personalen frisk och arbetsför var något som han ivrade för under hela sin läkartid.

År 1964 återvände Carl-Gustaf Gröndahl till Helsingfors och anställdes som överläkare vid Helsingfors stads trafikverk. Här engagerade han sig i åtgärder för att förbättra t.ex. förarnas arbetsmiljö. Engagemanget var så stort att han själv avlade körprovet för förarkort för spår-vagn. Därigenom kom han att utveckla förarhytten och göra den mer ergonomisk. Under sin tid på trafikverket var han även assistentläkare på Institutet för arbetshygien och 1967 tilldelades han specialitet i arbetsmedicin. Gröndahl gjorde en stor insats för samarbetet mellan de nordiska länderna i fråga om arbetshygien och han var generalsekreterare för Nordiska Industriläkarrådet 1965–1969. Gröndahl besökte de nordiska ländernas trafikverk och kunde på så sätt bygga upp ett system för ömsesidigt utbyte av tankar och förslag för att förbättra företagshälsovården över gränserna. Han behöll kontakten med sina nordiska kolleger livet ut.

År 1972 fick Carl-Gustaf Gröndahl i uppdrag att bygga upp personalhälsovården för Helsingfors stads anställda. Det var ett jobb som slukade otaliga arbetstimmar men som till slut betydde att alla anställda på Helsingfors stad hade lika möjligheter till hälsovård. De större verken hade egna hälsostationer och övrig personal kunde anlita företagshälsovårdscentralen på Helsingegatan 24, där Gröndahl själv var aktiv poliklinikläkare till 1980, då Medicinalstyrelsen tilldelade honom administrativ specialkompetens och han övergick till administrativt arbete som Helsingfors stads ledande överläkare i företagshälsovård. År 1982 fick han sin specialitet inom företagshälsovård. Carl-Gustaf Gröndahl gick i pension från posten som ledande överläkare 1983, men intresset för företagshälsovård sinade aldrig och ännu ett par månader före sin död följde han noga med nyheterna och polemiken om hälsovården i Finland överlag. År 1987 utnämndes Carl-Gustaf Gröndahl till medicinalråd av president Mauno Koivisto.

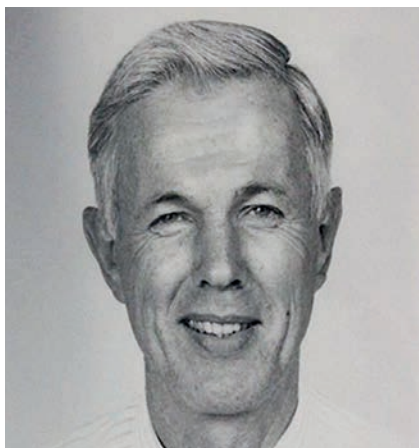
Uppväxttiden på Köklax järnvägsstation med tidtabeller och minutscheman kan ha medverkat till att Carl-Gustaf Gröndahls eget liv blev mycket inrutat och dagarna programmerade till maximum. Han doku-

menterade allting noggrant och intresset för fotografering resulterade i tusentals diapositiv och fotografier, både från arbetsplatser och tillställningar. En del av detta sammanställde han till en bok "Palanen työterveyttä parhaimmillaan", som handlade om tiden i Helsingfors stads tjänst. Också hans noggranna anteckningar från krigstiden har uppmärksammats som underlag för diverse publikationer om flyguppdrag och andra anmärkningsvärda händelser i finsk krigshistoria. Gröndahl bekostade sin studietid till en del som tecknare på Lindbergs tryckeri och denna konstnärliga talang resulterade ofta i att han under krigs- och studietiden blev ombedd att göra kulisser eller scendekorationer till många evenemang och fester. Ett praktiskt sinne resulterade i en massa konstruktioner som underlättade vardagslivet både hemma och på arbetsplatsen. Genom sitt arbete som läkare var Carl-Gustaf Gröndahl väl insatt i hur en fungerande hälsostation skulle se ut och han gjorde planritningarna till ett fyrtiotal polikliniker och läkarmottagningar 1955–1975. En detalj som kan nämnas i detta sammanhang är de små omklädningsrum som var belägna mellan korridoren och mottagningsrummet. Då patienten kunde klä av eller på sig "utanför" mottagningstiden blev tiden inne hos läkaren maximerad och möjliggjorde att fler patienter hann bli omhändertagna under dagens lopp.

Med sin stora allmänbildning, sina rika livserfarenheter och sin goda berättarkonst var Carl-Gustaf Gröndahl en omtyckt gäst vid alla tillställningar, såväl stora som små. Flyg och luftfart stod honom nära hjärtat, och vid köksbordet hemma på Drumsö följde han ofta med vilken plantyp som flög över taket vid vilken tidpunkt på dygnet. Nu har åter en Pilvenveikko slutit sig till den krigstida brödraskaran i "skuggflottiljen" och Helsingfors stads personalhälsovård har förlorat sin "byggmästare" och förespråkare för preventiv vård. Förebyggande åtgärder för att underhålla arbetsförmågan var Gröndahls motto – varhelst det gick att genomföra var det till fördel för både arbetstagaren och arbetsgivaren. "Guffe" Gröndahl sörjs närmast av barn och barnbarn samt en stor skara vänner och kolleger.

Bengt Meyer
mångårig vän och kollega
Camilla Gröndahl
dotter

IN MEMORIAM

Anders Wangel
24.8.1934–7.4.2013

Anders Wangel föddes i Helsingfors 24.8.1934 och avled i Adelaide, Australien, 7.4.2013 i en ålder av 78 år.

Under de olympiska spelen i Helsingfors 1952 träffade Anders en aus-

traliensisk simmerska, Denise Norton. De gifte sig 1956 och Anders flyttade till Adelaide. År 1959 blev han medicine licentiat vid universitetet i Adelaide och år 1960 vid Helsingfors universitet.

Anders Wangel doktorerade både vid universitet i Adelaide och vid universitetet i Oxford.

Anders var en passionerad forskare och han hade ett nära samarbete med kolleger i både Australien och Finland och han undervisade gärna studerande och doktorander. Wangel utnämndes till professor i inre medicin vid universitet i Adelaide när han var bara 33 år gammal. Han verkade som gästprofessor vid Helsingfors universitet åren 1974, 1979 och 1982.

På grund av en cykelolycka, som skedde då han cyklade till universitet, måste Anders Wangel avstå från sin tjänst som professor 1993.

Anders morfar, läkaren Christian Sibelius, var bror till Jean Sibelius. Också

Anders var mycket musikalisk och spelade cello på professionell nivå. Som seglare var han också på internationell nivå och valdes till Australiens seglar-team i de olympiska spelen i Moskva. Men han kunde inte delta på grund av att Australien bojkottade spelen.

Anders sörjs av hustrun Denise, de tre barnen Christian, Ingrid och Henrik, som alla är läkare, den femte generationen i släkten, tillika musiker och seglare samt av sex barnbarn.

Professor John Beltrame
Michell Professor of Medicine
The University of Adelaide

IN MEMORIAM

Knut-Olof Schauman
7.10.1935–29.8.2013

Knut-Olof Folkesson "Knutte" Schauman föddes i Helsingfors 7.10.1935 och avled på Terhohemmet 29.8.2013 i sviterna av ett pankreaskarcinom, som fördystrat de sista åren av hans levnad.

Knut-Olof blev student från Zilliacuska skolan 1954, gjorde sin militär-tjänstgöring och inledde sina medicinska studier vid Helsingfors universitet, där han avlade med. lic.-examen 1963. Redan i ett tidigt skede hade Knutte klart för sig att han ville bli laboratorieläkare och han inledde sin utbildning som assistent vid laboratoriet på Maria sjukhus 1964. Därefter var han verksam vid centrallaboratoriet på Hucs Mejlans sjukhus 1966–1969. Detta ledde till specialitet i klinisk kemi 1970, kompletterad med specialitet i nukleärmedicin 1979. Efter avlagd specialistexamen innehade Knutte en befattning som laborator vid IV medicinska kliniken 1970–1972, varefter han tillträdde befattningen som laboratorieöverläkare vid Helsingfors hälsoverk och Hertons sjukhus 1973 och stannade kvar till sin pensionering 1998. Vid sidan av sin huvudtjänst verkade Knutte som ansvarig laboratorieläkare vid Eira sjukhus 1973–1995, läkarcentralen Dextra 1987–1995 och Studenthälsan 1987–2000. Utöver den kliniska verksamheten hann Knutte även med forskning och han publicerade arbeten om endokrinologi och nukleärmedicin.

Knut-Olof var aktiv inom medicinska organisationer. Han var sekreterare i underavdelningen för labbläkare inom Läkarförbundet 1972–1974, sekreterare för Medicinska radioisotopföreningen 1981–1984 och skattmästare 1987–1988. Dessutom var han sekreterare för Social- och hälsovårdsministeriets isotoparbetsgrupp 1981–1984. Ledamot av Finska Läkaresällskapet var han sedan 1959.

Knutte var en musikalisk person, och under studietiden sjöng han i Akademiska sångföreningen och senare i medicinarkören Notknackarna. Han var en av de bärande aktörerna i de Thoracala spexen på 1950-talet, där han kreerade flera oförglömliga rollfigurer. Under senare år fann han utlopp för sitt sociala engagemang som medlem av Lions och Johanniterorden. Rekreation fann han även i vistelse i stugan i Snappertuna och på talrika utlandsresor.

Knut-Olof sörjes närmast av hustrun och kollegan Kristiina samt av en skara barn och barnbarn. Även vänner och kolleger deltar i deras sorg.

Johan Edgren